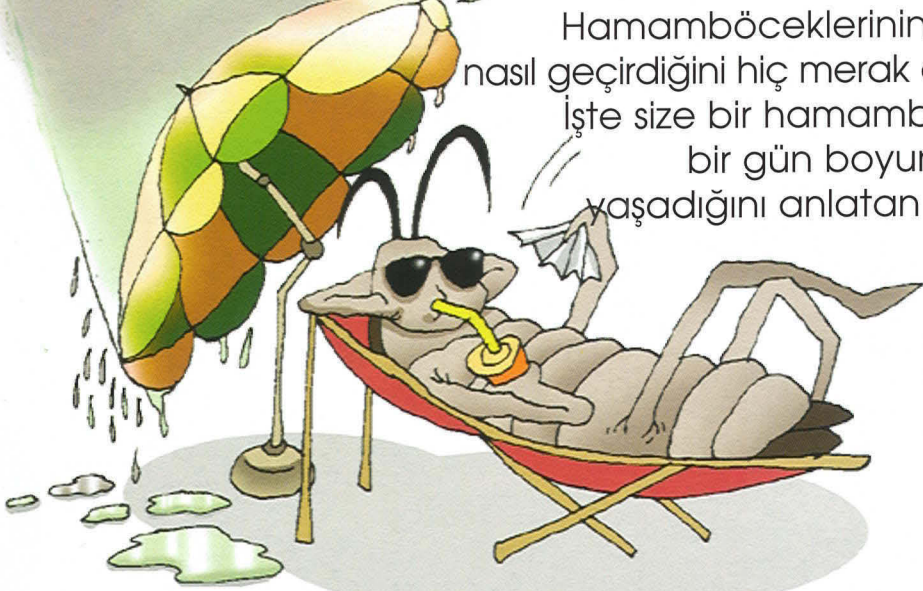

Hamamböcekleri

Hamamböceklerinin günlerini nasıl geçirdiğini hiç merak ettiniz mi? İşte size bir hamamböceğinin bir gün boyunca neler yaşadığını anlatan günlüğü.

Saat 05 : İşte yine sabah oldu. Güneş yavaş yavaş yükseliyor ve ben, bütün hamamböcekleri gibi ışıktan nefret ediyorum. Sanırım kendime hemen karanlık bir yer bulmalıyım. Hah, şu ekmek kızartıcısının altı iyi bir yere benziyor. Şimdi burada iyi bir uyku çekeyim. Bütün hamamböceklerinin uykuya yatmadan önce söyledikleri gibi "hepinize iyi günler".

Saat 07 : Ahhh! Şu insanlar! Yine kalktılar işte. Birisi ekmek kızartmaya başladı. Burası iyice ısınmadan hemen tüymeli.

Saat 07:01 : Aman ordan zor kaçabildim. Önce lavabo boyunca hızla koşturdum. Bilen bilir, biz saniyede 130 santimetre koşabiliyoruz. Bu çok hızlı olmasa da boyumuza göre iyi bir hız. İnsanların bizi bir türlü yakalayamaması bunu iyi açıklamıyor mu? Sonra bankonun köşesinden aşağıya kayarak buzdolabının altına kaçtım. Biraz yoruldum. En iyisi ben biraz daha kestireyim.

Saat 13 : Küçük bir esintiyle gelen bir şey var. Hemen antenlerimle ne olduğunu anlamaya çalışıyorum, belki de iyi bir yemek olabilir. Ama yalnızca bir toz parçacığı. Bu arada öğleyi geçmişiz bile. Etrafımdaki arkadaşlarıma bakıyorum hâlâ uyuyorlar. En iyisi biraz daha uyuyayım ben.

Saat 15 : Off! Bir rahat vermiyor şu insanlar. Şimdi de evin küçük oğlu geldi. Buzdolabından bir şişe gazoz alırken üstümüze süt döktü. Ahhh! Kaçın, kaçın! Çabuk olun! Arkadaşlarım ve ben giderek büyüyen bu gölde boğulmamak için kaçıyoruz. Yolda evin kedisi üstümüze atlıyor ve arkadaşlarımdan Hamdi Hamamböceği'ni afiyetle yutuyor. Biz hamamböceklerinin hayatı çok zor. Neyse ki kendimi kurtardım. Küçük bir deliğe sığındım. Bu koşuşturmadan dolayı hızlı hızlı nefes alıyorum ve iki yanım ağrıyor, çünkü ben yanlarımdan nefes alıyorum.

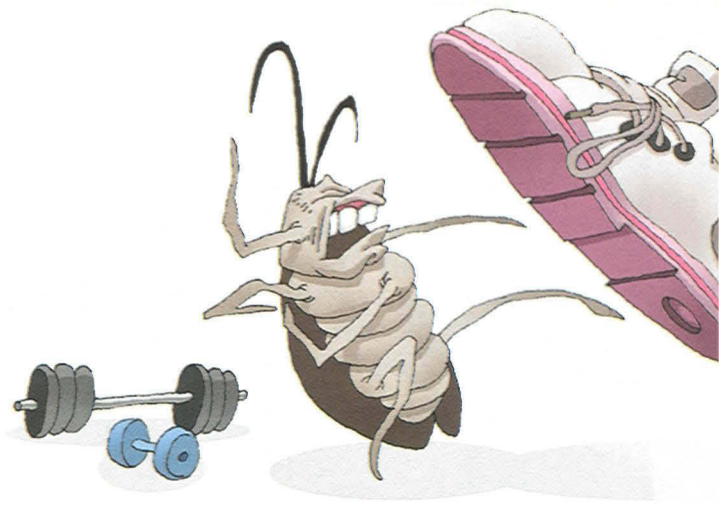
Saat 17 : Akşamüstü olmaya başladı. Acıktığımı hissediyorum, ama dışarısı hâlâ çok aydınlık. Biraz daha beklemeli.

Saat 19 : Karnım iyice kazınmaya başladı. Açlıktan içim eziliyor. Hava da hafiften karardı biraz yiyecek aramanın zamanı geldi diye düşünürken, evin hanımı lambaları yakıyor ve iki arkadaşım daha eziliyor. Uzun süre burdan bir yere kıpırdamayacağım.

Saat 20 : Bu koku da ne. Antenlerim titriyor heyecandan. Ne güzel kokmaya başladı bu mutfak. Ama biraz daha beklemeliyim; Sabır, sabır...

Saat 21 : İşte ışıklar söndü. Her yer karanlık ve lavaboda bir sürü yıkanmamış tabak var. Çöp bidonunun ağzı da açık. Yemek vakti! Antenlerimi şöyle bir hareket ettirmem bana nerde yemek olduğunu haber veriyor. Biz hamamböcekleri pek çok şeyi yiyebiliriz. Önce buzdolabın altına gidiyorum. Tahmin ettiğim gibi öğleyin dökülen süt orada duruyor. Başka arkadaşlarım da var. Sütten biraz içtikten sonra hep birlikte çöp bidonuna gidiyoruz. Orada başka arkadaşlarla karşılaşıyoruz. Herkes insanların akşam yemeğinden kalan artıklara üşüşmüş bile. Biraz tavuk, bira, şöyle yeşillikten de bir parça ve tatlı olarak çürümeye başlamış bir şeftali kabuğu. İnsanlar altçenelerini hareket ettirerek yiyeceklerini çiğnerken, bizim ağızımız sağa ve sola doğru açılıp kapanır.

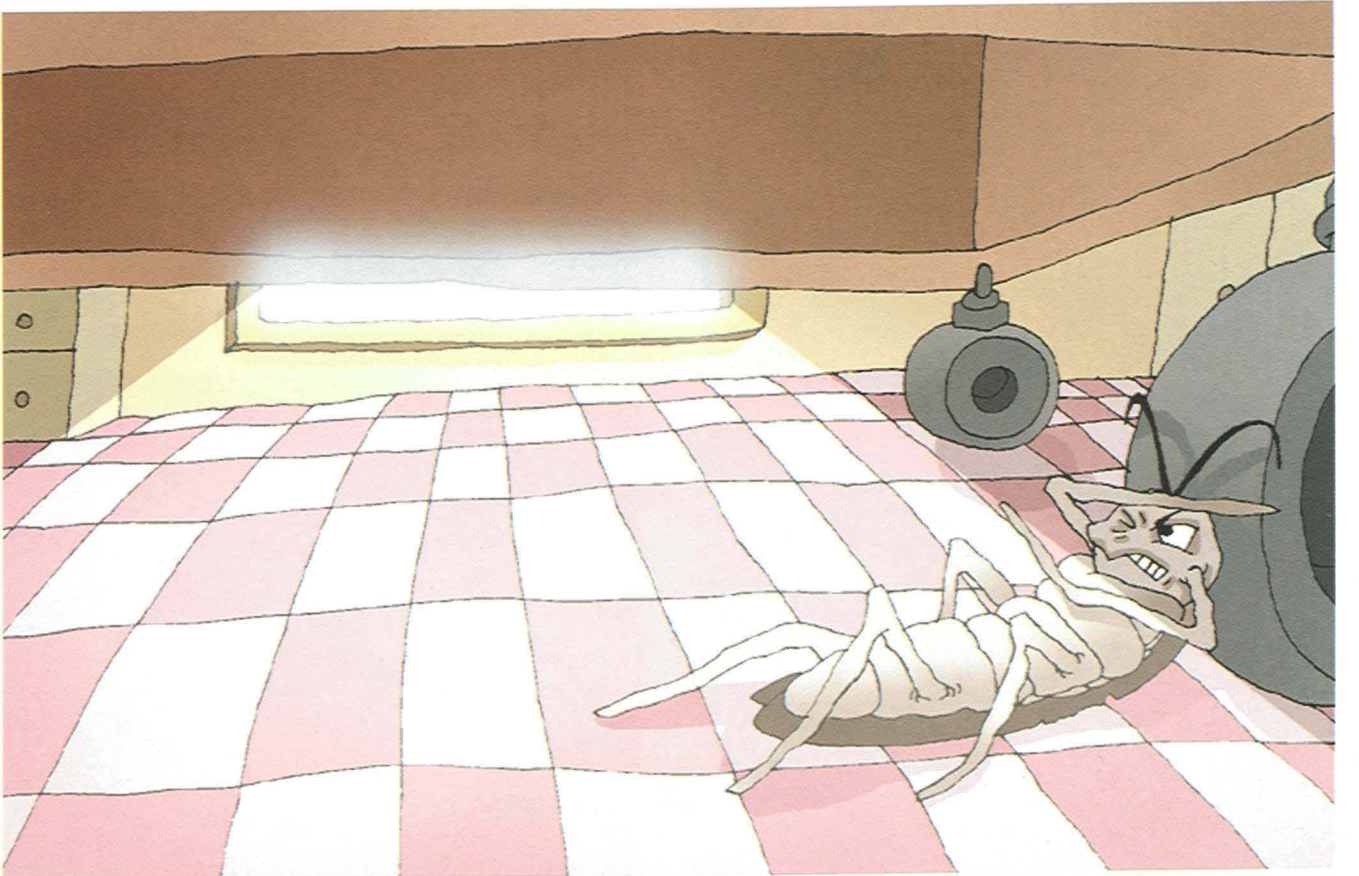
Saat 22: Oh be karnım doydu. Biraz gezinip feromon yayıyorum. Feromon bir tür koku. Bunu biz dişiler erkekleri çağırmak için kullanırız. Erkeklerin de bu kokuyu almak için özel algılayıcıları vardır. Bu arada ben de havada bir hareket algılıyorum. Bunu arka tarafımda karnımın altından çıkan iki uzantıyla anlıyorum. Bu tüycüklerim olmasaydı ne yapardım bilmem. Onlar sayesinde en ufak hareketi algılayabiliyorum. Ve birden ışıklar yanıyor. Haklıymışım.

Bir bağıristır gidiyor. Bu insanlar amma da gürültücü şeyler. Hemen kaçıyorum. Ama çöp bidonundaki arkadaşlarımla üstüne böcek spreyi sıkılıyor. İyi ki doğrudan üstüme sıkılmadı. Biraz sersemlemiş gibi olsam da kabuğumun altındaki yağ tabakası beni bundan korur. İnsanların bizi ezdiğinde çıkan beyaz nesne bu ve kanımız işte. Onlar bundan hemen iğreniyorlar. Ama bu yağ tabakasının bize çok yararı var.

Saat 02 : Biraz daha karın doyurayım. Biraz da su içeyim. Tamam. Şimdi kendime güzel güvenli bir yer bulma zamanı.

Saat 05 : Sabah oldu bile. Şimdi güneş yeniden doğmaya başlıyor. İşte bizim için bir gün daha bitti. İyi günler herkese.

Yapıları

Hamamböceklerinin kitinsel yapılı sertleşmiş plakaların bulunduğu vücut duvarlarına böceğin iskeleti denir. Böcek yumurtadan çıkıp erginliğe ulaşana kadar iskelet yani kabuk atılır ve yenisi oluşur. Bu süreç yılda iki üç kez tekrarlanır.

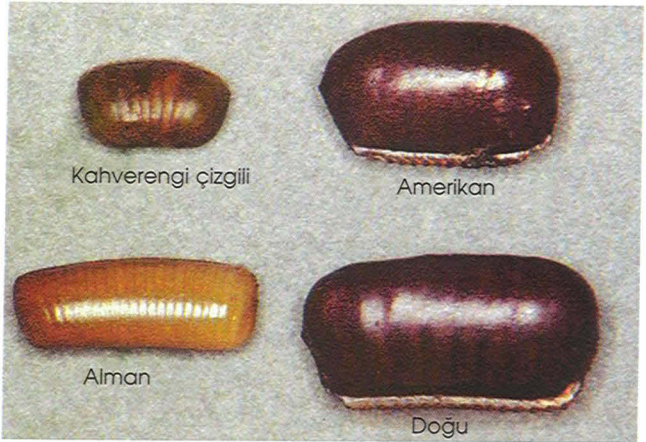

Kabuğunu yenilemiş bir hamamböceğinin rengi açık renktedir. Ancak 8 saat içinde eski rengini alır. Böceğin üst tarafında, iskeletin hemen altında bir yağ tabakası bulunur. Bu yağ tabakası, insanlarda da olduğu gibi, enerji deposu olarak görev yapar.

Ayrıca böcek ilaçlarının etkisini azaltır. Hamamböceklerinin altı bacağı bulunur. Bacaklar kılıdır ve böcek bunları sürekli temiz tutar, çünkü dokunma duyularını bu kılalar verir. Ayaklarındaki bir çift pençe sayesinde de her yere tırmanabilirler.

Hamamböceklerinin bazı türleri kanatlıdır; ama onlar da diğerleri gibi genellikle yürümeyi tercih eder.

Hiç başsız bir hamamböceği gördünüz mü?

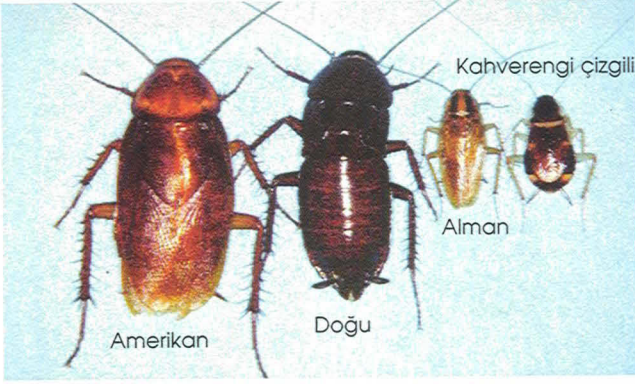

Yukarıda çeşitli hamamböceği yumurtaları görülüyor.

Resimde hamamböceklerinin en güzeli görülüyor. Bu Madagaskar hamamböceği ayrıca tıslayarak ses de çıkarıyor.

Hamamböcekleri 250 milyon yıldır Dünya üzerinde gezinmektedir. Yaklaşık 4 000'e yakın hamamböceği türü bulunmaktadır. Bunlardan yalnızca 25-30'u insanlar için sorun çıkarmaktadır. Geri kalanlar kendi hallerinde yaşamaktadır. Hamamböceklerinin çoğu tropiklerde yaşar. Ama onlara Dünya'nın her yanında rastlayabilirsiniz. Hatta Kuzey ve Güney Kutuplarında bile yaşayanlar bulunur, çünkü -32°C soğuğa dayanabilirler. Birçoğu orman yüzeyinde yaşayan bu canlıların bazıları mağaralarda, kendi açtıkları deliklerde, tahta aralarında yaşar. Hatta Kuzey Amerika'da bulunan bir tür, yaprakkesici karıncaların yuvasında yaşar ve onların yetiştirdiği mantarla beslenir. 4 mm boyuyla bu tür, hamamböceklerinin en küçük üyesidir. En büyük hamamböceğinin kanat açıklığı 18 cm'dir. En ağır hamamböceği ise Avustralya'da bulunur ve 50 g ağırlığındadır.

Başsız hamamböceği olur mu demeyin. Olur; çünkü böceğin başı olmasa da yeme ve koku alma duyularını yitiren böceğin yaşamsal bazı faaliyetleri devam eder. Ama bir hafta sonra, ağzı olmadığından ve su içemediği için susuzluktan ölür. Hamamböcekleri susuzluğa bir hafta, açlığa ise bir ay dayanabilir. Bir hamamböceğinin kalbi basitçe kapaklı bir tüpe benzer. Bu tüp kanı ileri ve geri pompalayabilir. Kalp dursa da böcek yaşamını bir süre daha sürdürür. Hamamböceklerinin kanı reksizdir.

Hamamböceklerinin iki tane bileşik gözleri vardır. Bu bileşik gözlerden her biri 2 000 ayrı

mercekten oluşmuştur. İnsan gözündeyseniz tek bir mercek bulunur. Görüşleri kırmızı ışıkta zayıfken, yeşil ışıkta çok iyidir. Antenler bu canlıların koku alma organlarıdır. Hamamböcekleri ağızlarıyla hem tat alır hem de beslenir. Ağızları yanlara doğru açılır ve kapanır. Hamamböcekleri çiftleşecekleri zaman feromon adlı bir koku yayarlar. Bu koku erkeklerin ilgisini çeker ve uygun durumda çiftleşme gerçekleşir. Erkekler dişilere bir sperm paketi iletir. Bu sperm paketi, dişi bir daha hayatı boyunca hiç çiftleşmese de yumurtaların döllenmesini sağlayabilir. Dişiler bir tür yumurta paketçikleri oluşturur. Bunları bizim marketlerden aldığımız yumurta kutularına benzetebiliriz. İçlerinde 16-64 arası sayıda yumurta bulunur. Yumurta sayısı sıcaklık ve besine göre değişiklik gösterir.

Özgür Tek

Evimizde gördüğümüz bu inanılmaz böcek isterseniz yakından tanışın. Bir hamamböceğinin elektron mikroskopunda ortaya çıkan görüntüsü bu.